

Una estratègia diferent

HELENA ROYES

Assessora del ministre d'Indústria, Turisme i Comerç

La crisi econòmica i financera internacional, que amb tanta fruïció i exactitud esmicolen i expliquen els qui fa tan sols dos anys teoritzaven la fi dels cicles i l'establiment d'un nou paradigma econòmic caracteritzat per una prosperitat *sine die* i la multiplicació dels pans i els peixos fins a l'infinit, ha acabat amb aquesta espècie de *remake* de la *belle époque* que els Governos de la nostra particular i neoconservadora dreta van inaugurar a cop de decret, supeditant al curt termini i a la llibertat de mercat qualsevol altre principi que apuntés en una direcció diferent a la maximització dels beneficis empresarials, especialment al sector financer i al de la construcció.

I mentre que a la resta del món els analistes polítics i econòmics tenen molt clar quins són els causants directes d'una situació econòmica certament preocupant; a Espanya i a Catalunya patim una espècie d'amnèsia col·lectiva que ens empeny a llançar els dards cap a la direcció equivocada, mentre els qui van organitzar, beneir i emparar aquest desgavell actual tenen el cinisme de presentar-se públicament com l'únic remei a un mal que irresponsablement es van encarregar d'inocular.

Les hemeroteques estan per ser consultades i a qui tingui la curiositat i el bon judici de fer-ho i li recomano que s'entregui en les pàgines de l'època del Govern Aznar de "*el milagro soy yo*" dedicades a l'excés i la bacanal urbanística i en com ignoraven automàticament qualsevol denúncia o advertència, ja fos formulada pel Partit Socialista o per qualsevol altre partit o organització, dia sí i dia

també. Paraules i més paraules que van caure al buit denunciant que aquell model conduïa només a un futur sense futur, com desgraciadament la història s'està encarregant de constatar a escala internacional.

Els excessos econòmics tenen la seva recompensa a curt termini, però els excessos polítics rarament es converteixen en rèdits o dividendes que puguin ser aprofitats des d'un punt de vista electoral. I va ser l'excés polític, i no la virtut econòmica dels nostres oponents, el què, el març de 2004, ens va retornar la possibilitat d'encaminar una situació que ja no acceptava més maquillatges, introduint al nostre model econòmic canvis estructurals de dubtosa visibilitat política però d'inqüestionable rendibilitat econòmica a llarg termini.

Amb la victòria de José Luis Rodríguez Zapatero, una nova forma d'entendre Espanya i el seu futur es va obrir pas als despatxos dels Departaments Ministerials, i el què fins aleshores havia estat un descarat *laissez faire laissez passer*, a poc a poc es va substituir per una política activa de despesa pública on la recerca, el desenvolupament i la innovació ocupen, des d'aleshores, un lloc preferent als pressupostos.

Aquesta forma de procedir, tan necessària com inusual a la nostra recent història econòmica, significa entomar d'arrel, i amb valentia, problemes estructurals de la nostra economia que, fins aleshores, des d'una perspectiva miop i conservadora, en anys de bonança econòmica no s'havien considerat urgents ni s'havien contemplat com a necessaris. I, en

èpoques de crisi i depressió econòmica, encara havien estat més oblidats per actuar amb urgència sobre aquells indicadors que més mal, en termes polítics, podien fer.

Afortunadament, el canvi de Govern va portar aires nous i l'aposta per la innovació, la competitivitat i la modernitat ha deixat de ser una constant referència acadèmica de cara a la galeria, per incorporar-se amb fets a una gestió política del llarg termini que troba en la convergència amb l'Europa més avançada el nostre principal objectiu i punt de referència.

En aquest sentit, el Govern socialista sempre ha estat coherent amb l'Estratègia de Lisboa. Convertir Europa en l'economia més moderna, competitiva i sostenible del món requereix d'un esforç i, sobretot, d'un lideratge que va més enllà del simple joc de les forces del mercat. Confiar aquesta tasca, tal i com altres van proposar, a un sector privat amb un compromís amb el benestar social que només es basa en la responsabilitat corporativa, és apostar per un model on els valors que sustenten el progrés dels pobles, en termes d'eficiència i equitat, són valors supeditats a l'evolució dels ràtios comptables i l'apalancament desmesurat d'unes empreses la voracitat crematística de les quals ens ha conduït vora el suïcidi econòmic i social.

Des dels primers mesos del seu mandat, el Govern de Zapatero ha demostrat una fe incombustible en una Espanya diferent i, precisament per això, la seva política pressupostària s'ha caracteritzat per la recerca d'un més gran equilibri entre el sector

privat i el sector públic, però no de qualsevol manera ni a qualsevol preu. Anant més enllà del keynesianisme "obrir rases per tapar rases" i respectant l'ortodòxia financera i fiscal, així com el rigor que imposa el Pacte d'Estabilitat, el Govern ha anat establint una política de despesa pública, que a més d'incidir especialment en els aspectes més socials de la despesa, ha centrat la seva estratègia de modernització i futur en un transversal Pla Nacional de R+D+i, que està a l'eix de totes les polítiques orientades a millorar els nostres nivells de competitivitat i capacitat d'internacionalització i creixement.

Sense complexos, des d'un primer moment, i de forma incremental, exercici a exercici pressupostari, la R+D+i s'ha constituït en un element fonamental dels plans d'inversió públics i privats fomentats per l'Estat, gràcies, en part, a la capacitat dinamitzadora de l'activitat pública i a la no menys menyspreable execució en col·laboració que la seva implementació exigeix, posant-se, en tot cas de manifest, els seus beneficiosos efectes al servei de la ciutadania, del benestar social, de la igualtat, de la generació de coneixements i del desenvolupament sostenible.

Durant tots aquests anys, la iniciativa GENIO 2010 i els programes CENIT, CONSOLIDER i, molt particularment, AVANZA, han estat un germen de tots els èxits que, en termes d'indicadors de convergència, senyalen que el nostre país, per fi, i després d'un lustre d'important esforç pressupostari, comença a invertir una tendència secular que no l'ha deixat sortir durant molt de temps del vagó de cua de les economies més avançades; un llast que ja hem començat a deixar anar en convertir-nos en la quarta economia més important d'Europa, una vegada superada Itàlia, i la vuitena del món.

Però, assolir el lloc que avui ocupem no ha estat fàcil. Involucrar i fer

partícips a l'Estat, les Comunitats Autònomes, les empreses, les universitats, els organismes de recerca i de transferència tecnològica d'un projecte comú que, sense el concurs i la implicació decidida de tots hauria estat impossible implementar, ha exigít incrementar quantiosament els recursos destinats a la R+D+i, orientar-los cap a les actuacions més adequades, procedir a reformar el nostre marc normatiu i establir un sistema de seguiment i avaluació d'aquelles polítiques que les dotarà de la suficient eficàcia, eficiència i flexibilitat.

El Govern Zapatero sempre ha estat coherent amb l'Estratègia de Lisboa. Convertir Europa en l'economia més moderna, competitiva i sostenible del món requereix d'un esforç i, sobretot, d'un lideratge que va més enllà del simple joc de les forces del mercat

Tot el què s'ha aconseguit fins ara convida a l'autocomplaença però res del què s'ha aconseguit pot ser considerat suficient. Continuar avançant, més i més ràpidament, és una qüestió de supervivència en una economia en constant tensió, de mercats globals i alts nivells de competència internacional, i més en un context de crisi com l'actual, on l'austeritat exemplificant dels Poders Públics en la confecció dels comptes públics no s'ha de traduir en retalls que afectin a aquelles partides que estan ajudant, en gran manera, a fer de la societat espanyola una punta de llança en la carrera del progrés.

El Govern de Rodríguez Zapatero així ho ha entès, i seguint amb determinació el camí ja iniciat fa cinc anys, en front del discurs buit i demagog d'una oposició perduda en circumloquis sense contingut, ha mantingut, per l'exercici 2009, el

mateix nivell de despesa en R+D+i que es va pressupostar el 2008, quan les nostres taxes de creixement rondaven el 4% i els principals observadors internacionals no veien encara la catàstrofe econòmica que s'acostava a pocs mesos vista.

Perquè, si alguna cosa té clara aquest Govern és que, malgrat el desdencs de l'activitat econòmica, les restriccions en els mercats crediticis i la incertesa regnant en la nostra economia global, és necessari continuar executant amb determinació el VI Pla Nacional d'Investigació Científica, Desenvolupament i Innovació Tecnològica 2008-2011. Un Pla dissenyat per generar coneixements i capacitats, fomentar la cooperació en R+D, impulsar el desenvolupament i la innovació tecnològica a nivell sectorial i actuar en aquelles àrees estratègiques en les que la nostra economia presenta avantatges comparatius en termes de valor afegit, econòmic o social, com és el cas de la salut, la biotecnologia, l'energia i el canvi climàtic, les telecomunicacions i la societat de la informació, la nanociència i la nanotecnologia i els nous materials i processos industrials.

La R+D+i és un pas més en la carrera per consolidar un autèntic Estat del benestar. Mentre economies tan avançades com la nord-americana ara es troben immerses en un procés de reflexió profund sobre com enfocar públicament aspectes que en països d'Europa, com Espanya, ja tenim internalitzats com a part inalienable dels nostres drets ciutadans, com és el cas de l'educació i la sanitat, nosaltres gaudim de l'avantatge que dóna el marge pressupostari que ofereix poder destinar recursos, amb caràcter prioritari, al foment d'activitats innovadores. No deixem passar l'oportunitat i seguim apostant, tal i com ha anat fent l'equip de Zapatero, per un progrés que, al cap i a la fi, sempre és llibertat. ■